

*XVIII. etűd – halvány szálakra látunk rá, mely szálak pókhálóként rátapadva kötik össze a világ egymástól elszigeteltnek tűnő, távoli helyeit.*

A luniszoláris kínai naptár 4400-adik vagy 4401-edik évében a világ magát Európaként számon tartó részében még csak az 1704-es évben jártak, az itteni

Süli István 47

## A LUNISZOLÁRIS VILÁG ÁTHAJLÁSA

idő múlását az erre alkalmasabbnak gondolt Gergely-naptár szerint számolva. Augusztus 13-án, ugyanazon a napon, amikor az evangélikusok követe, Hermann Dávid XII. Károly svéd királlyal tárgyalt, Rákóczi csapatai pedig elvonultak a szegedi vár alól, ebben a távoli, velük párhuzamosan mozgó, titokzatos világban Kangszai császár éppen lefejeztette kedvenc ágyasát.

A lüftelbergi vagy kölni születésű jezsuita matematikus, csillagász, misszionárius Johann Adam Schall von Bell 1623-ban érkezett Pekingbe, egy esőbe hajló, csüggedt későtavaszi napon. Az első időkből később csak arra emlékezett, hogy a beeső ferde fények óriásira nyújtották az utcákon a fák keresztbe dőlő árnyait, a lombok között pedig kabócák láthatatlan seregei ciripeltek szinte elviselhetetlen hangerővel, amitől végképp eltöltötte a szomorúság. Az égen egymáson lassan elcsúszó barnásszürke felhőrétegek lebegtek, a délutáni pára hagymázas, fullasztó, nehéz gőzében pedig nem tudott még pihenni sem. Schall von Bell rövid ideig bírta a császári város klímáját, intrikáját és közönyét, hamarosan Sianba szervezte ki a misszió működését. 1630-ban a császár visszahívta Pekingbe, hogy az olasz jezsuita Giacomo Rho és két kínai tudós részvételével dolgozzák ki a birodalom méretei miatt egyre szükségesebbé váló naptárreformot. Mivel Schall von Bell is, Rho is alaposan ismerte a gregorián és a julián naptár számítási módszereit, a nyugati mintájú új naptárt összehangolt, kemény munkát követően, már 1634 februárjában be tudták mutatni a császárnak. Schall von Bell jutalmul, amit eleinte inkább súlyos büntetésnek érzett, meghívást kapott a császári udvarba, ahol széleskörű tájékozottságának és képzettségének köszönhetően precízen csillogó csillagászati és fénytani műszereket, a helyi adottságokat a legapróbb részletekig figyelembe vevő, vízművek készítéséhez szükséges modelleket és eszközöket, valamint különleges pengetős, vonós és fafúvós hangszereket készített, és időnként besegített az ágyúöntő műhelyek titkos munkájába is. Tudása legmagasabb szintű elismeréseképpen kinevezték a Császári Matematikai Intézet igazgatójává, amit X. Ince pápa, nem látván nagy és komoly ellenfelet ebben a távoli matematikában, némi tanakodás után

jóváhagyott. Az ifjú császár, a Fu Lin néven született Sun-cse időközben anynyira megkedvelte Schall von Bellt, hogy 1651-től 1661-ben bekövetkezett haláláig gyakorlatilag rábízta a birodalom kormányzását. A császár halálakor a naptárreform ellenzői, akik jobb szerették volna, ha bizonyos terü-

48 letek gazdaságának és bevételeinek átláthatósága a régi birodalmi naptár csúszásai miatti bizonytalanságban, változatlanul marad, azonnal perbe fogták, a nyugati kultúra mételyének terjesztése mellett immár a császár halálában való tevékeny részvétellel is megvádolva. Hosszú pereskedés után, 1665. április 15-én, egy esőbe hajló, szomorú napon, amikor a beeső ferde fények óriásira nyújtották az utcákon a fák keresztbe dőlő árnyait, megfojtásra, majd testének 1600 darabra való szaggatására ítélték. Amíg az ítéletet hallgatta, elgondolkodott a császári hóhérok fejlett matematikai látásán, és próbálta elképzelni, hogyan lehet egy nem tökéletesen szimmetrikus testet egy  $40 \times 40$ -es, szabálytalan rács mentén 1600 darabra vágni, de nem látott kézenfekvő megoldást, nem is szólva a csontok és más egyéb problémás testrészek szeleteléséről. Schall von Bell az egész hosszú pereskedés általa csak kisstílv huzavonának tartott ideje alatt egy schneebergi születésű matematikus és csillagász, bizonyos Israel Hiebner 1657-es kiadású *Natur Kalender* című munkáját és korábbi öröknaptárát tanulmányozta, amit évekkal ezelőtt, szinte a csodával határos gyorsasággal, a kinyomtatása után alig négy hónappal már kézhez is kapott. Bell már jó ideje próbálta megérteni a szerzői ajánlásban írottakat, miszerint a csillagok által kijelölt, a számok misztikus, rejtett tudásával megtámogatott végzetes nap, 1666. június 6. nem más, mint a világvége dátuma, de sehogyan sem tudott rájönni Hiebner titkára, hogy az egyébként pontos és használható számításközből miként tudott ilyen következtetésre jutni.

Az ítéletet befolyásos barátai közbenjárására, és Schall von Bell legnagyobb szerencséjére, nem hajtották végre, így amikor egy évvel később, 1666. április 16-án, más források szerint augusztus 15-én, a számára mégiscsak a világvégét jelentő napon meghalt, teste különösebb bonyodalmak nélkül, egy darabban várhatta a feltámadást a pekingi Zhalan jezsuita temetőben, nem messze Matteo Ricci sírkövétől, aki első európaiként, számtalan, egyszerűségükben is pazar műszaki újjítása és a mechanikus óraszerkezet bemutatása, valamint az első portugál–kínai szótár megírása mellett azzal érdemelte ki a külföldiek holttestének az eddig megszokott makaói temetőbe történő száműzetése helyett ezt a dicsőséget a Ming dinasztia 14. császárától, Wan Litől (eredeti személyneve Zhu Yijun, templomi neve Shenzong, posztumusz neve Xiaoxian), hogy korábban lefordította kínai nyelvre az Euklidész vagy Eukleidész néven ismert görög matematikus *Elemek* című munkáját, amelyben a szerző hosszú időre lerakta a világnak még a hatalmas Mennyei Birodalomban is érvényes matematikai alapjait, továbbá 1602-ben

elkészítette egy 1,5×3,5 méteres fametszeten a barna tintával, hat rizspapír szelvényre nyomott, képzetes hengervetülettel ábrázolt *Kunjü vankuo csü-antut*, azaz *A világ megszámlálhatatlanul sok országának térképét*, aminek szerkesztése közben döbbsent rá, hogy az általa eddig a legendák homályába vesző, titokzatos, buddhistának gondolt szerzetes, Ma Po nem más, mint honfitársa, a velencei kereskedő és utazó, Marco Polo, a távoli, különös és kiismerhetetlen Kathai ország pedig, amiről Polo beszámolt, maga Kína.

49

1664 júliusában Pekingbe érkezett a dúsgazdag és ambiciózus francia kereskedő, Patrick Balbadiou, Saintroche város posztóiparának és selyemgyártásának felvirágoztatója. A hosszú és kissé bizonytalan utazásra az utolsó pillanatban magával vitte gyermekkori barátjának, a város polgármesterének árván maradt, tíz éves fiát, Hervé Jeancourt, aki egy tragikus hajnali lakástűz után a hattagú család egyetlen túlélőjeként támolygott elő a fojtogató, sűrű füstben itt-ott felcsapó lángok közül. Eredetileg tervezett úti céljuk a Fucsien tartomány déli járásában lévő Jincsang városa volt, hogy ottani kipróbált kapcsolatuk és barátjuk, az állami hivatalnokokkal és a helyi csempészbandák főnökeivel egyaránt kiváló kapcsolatokat ápoló fűszerkereskedő segítségével az otthoni, részben fertőzött selyemhernyó tenyészeteket lecseréljék, vagy legalábbis frissíteni tudják. Miután az üzletet Jincsangban mindkét fél legnagyobb meglepedésére megkötötték, és ott a hosszadalmas várakozáson túl egyéb dolguk nem akadt, Pekingbe utaztak, hogy egyházi megbízásból egy bizonyos Schall von Bell nevű jezsuita misszionáriussal találkozzanak, akiről az a hír járta, hogy komoly perbe keveredett, és talán éppen börtönben várja sorsa jobbra fordulását, valamint, ha módjuk lesz rá, átadják neki a francia jezsuiták könyvküldeményét, és az új pápa, VII. Sándor minden földi bajon átsegítő személyes ajándékát, saját bibliáját. A találkozóra hosszas előkészületek után a jincsangi fűszerkereskedő rokonának, egy magas rangú hivatalnoknak a házában került sor. Schall von Bell egy borúsan induló, esőbe hajló nap késő délelőttjén érkezett, két testőr kíséretében, akik szemlátomást igen figyelmesek és előzékenyek voltak vele, ám Balbadiou kérdésére Bell elmondta, hogy nem testőrök, hanem az őrzésére kirendelt katonák, ugyanis perében akár halálos ítélet is várható, akkor pedig ez a fajta kíséret előírás. Balbadiou a válasz hallatán leginkább azon döbbsent meg, hogy mindezt olyan távolságtartó közönnyel adta elő, mintha csak a szomszéd falu kakasáról beszélt volna. Egész este, a szállásukon, miközben lassan elkortyolgatta a kis üveg baijiu nevű, grappára emlékeztető, lágy, de enyhén émelyítő ízű italt, amit a házigazdától kapott lefekvés előtt, ez a szenttelen mondat kongott a

fejében. Éjfélre járhatott, amikor a szomszéd szobából matatóst hallott. Hervé az asztalnál ült, még az asznapi öltözetében, és a fáradtság legkisebb jele nélkül firkált rizspapír ívekre egy darab kihegyezett rajzszénnel. Balbadiou, akit a gyanútlanul elfogyasztott ital mostanra alaposan meg-  
50 ütött, kissé imbolyogva az asztalhoz sétált, ahol már halomba dobálva hevert több tucat rajz. Leemelte a legfölsőt, és a lámpa alá tartotta Schall von Bell néhány vonallal megrajzolt tökéletes portréját. A következő két lapon a kísérő katonák voltak, a papírok hátoldalán külön-külön csak az öltözetük és a fegyvereik, a rangjelzésük, a karpajzsuk és a köpenyeik. Azután fűszerkereskedő barátja, amint ott ül jincsangyi házának ebédlőasztalánál, körben a tizenkét bambuszszék, az asztalon két öntöttvas edény, a füstölőtartó és egy lyukacsos, ovális réztál, aminek Balbadiou nem tudta sem a nevét, sem azt, hogy mire való, de a rajzot látva emlékezett rá, ahogyan az asztallapot díszítő zöld sárkányra is, amelynek nagy, kerek, kopasz homlokából három hosszú szőrszál meredezett fölfelé és kunkorodott vissza, szélesre tágult orrlyukaiból füst és lángcsóvák törtek elő, rövid és vastag fülei elálltak, sötétvörösen izzó szemei szigorúan húzódtak össze, hatalmasra tárt szájába pedig opálokat és gyöngyöket lapátolt befelé mohón a bal első, oroszlánkarmos mancsával, majd a portugál São Sebastião karavella kapitánya, aki áprilisban Makaón nem vette föl őket a Csüancsou kikötőjébe induló hajójára, mellette törött ujjú, szakállas, félszemű dán matróza. Egy másik hajó konyhája és kamrája következett, ahol Balbadiou sohasem járt, de tudta, hogy pontosan így volt ott minden, és most csodálkozva számolgatta a rizses, lencsés, babos, sós és lisztes zsákokat, a fűszereket, a boros, vizes és szardíniás hordókat, a föllógatott szalonnát, szárított halat és füstölt húst, a polcon a kétszersültet, a mazsolát, a birsalmát és az édes tököt és lent, egy szekrény oldalához rögzítve az ecetes korsókat. A legelső képen pedig, ami elsőként készülhetett, lágy ívekkel megrajzolva néhai barátját, Pierre Jean-court látta, amint arcát egy szomorú vonal osztja ketté.

1681 nyarán Patrick Balbadiou fogadott fia és immáron üzlettársa, Hervé Jeancour az ismert és megbízható antwerpeni posztókereskedőhöz, Anton Seibaldhoz utazott, hogy az Angliából behozott, Seibaldéknál földolgozott gyapjából készült kiváló minőségű szövetekből néhány véget az ő francia selymükre cseréljen. Miután az egyezséget megkötötték, Seibald sovány, hórihorgas segédje, a hamburgi Winfried Seifert segítségével összeállították a szállítmányt, amivel néhány nap múlva, a megfelelő kíséret biztosítása mellett, együtt elindultak Saintroche felé. A szokásosan kezdődő, ám igen viszontagságosan folytatódó úton szoros barátságot kötöttek, így Hervé Jeancour két évvel később teljes megdöbbenéssel értesült arról, hogy a hírhedt pusztító konstantinápolyi tűzvészben, ahol elhamvadt Seibaldék ottani

teljes árukészlete, barátja is kis híján odaveszett, egy évre rá pedig porrá égett a hamburgi háza és benne minden földi vagyona, ami után, végső elkeseredésében Brandenburg tartományba költözött, egyetlen élő rokonához, az unokatestvéréhez. Sorsának további alakulásáról semmit nem tudott.

51

Hervé Jeancour még a Seibalddal megkötött csereügylet utáni napon, a közeli Witpaard fogadóban találkozott az olasz Pietro Passardival, akinek a korábban lelevelezettek szerint eladott egy szállítmány első osztályú selyemhernyó lárvát. Passardi másfél évvel azelőtt szülőföldjéről Magyarországra költözött, ahol is a Baranya vármegyei Pellérdén, már Passardi Péter János néven fogott bele az általa selyemszaró bogárként említett hernyók tenyésztésébe.

Évekkel később, 1696 áprilisában Hervé Jeancour ismét Kínába érkezett, látszólag a már megszokott üzleti ügyekben, ezúttal azonban a teljes utat, de még az esedékes vásárlásokat is a Katonai Térképészeti Hivatal fizette, azért a titkos megbízatásért cserébe, hogy az út folyamán az általuk adott lista kikötőit, erődítményeit, fekvésüket és nagyságukat, az ott állomásozó hadiflottát, valamint az azokat vigyázó katonaság létszámát és fölszereltségét félelmetes memóriája és rajzkészsége révén utólag rögzítse számukra. Hervé Jeancour a családját elemészto tűzvész előtti időkből az apja halovány arcán kívül nem emlékezett semmire, azóta viszont a legapróbb részletekig megragadható képekben látta élete elmúlt harminkét évének minden egyes pillanatát, amit egy darab papír és valami rajzeszköz segítségével bármikor meg is tudott osztani másokkal. Álmatlanul töltött éjszakai óráin gyakran töprengett azon, vajon agyának melyik zugából rajzának elő megszámlálhatatlan sokaságban az ízek, szagok és képek, amiknek, ha csak a legkisebb kiterjedésük is van, akkor a fejének már régen meg kellett volna telnie velük. Próbálta megfejteni, miből állhat az emlék, ugyanaz-e a természete, mint az álomnak, ám észszerűnek tűnő eszme-futtatásai egyszer sem kaptak szilárd vázat, mindössze annyit ért el velük, hogy zavarba hozta az öreg Balbadiout, aki soha életében nem volt jártas a világ posztógyártáson és pénzügyeken túlmutató, elvont dolgaiban.

Jincsangban, a jezsuita misszió ottani központjában, ahol átadta a Matteo Ricci sírjának rendbe tételére küldött összeget, valamint XII. Ince pápa enciklikáját, amelyben az egyházfő egymás iránti türelemre intette a Kínában jelenlévő ferences-, jezsuita-, domonkos- és Ágoston-rendieket, akik között rítusvita tört ki egy évvel korábbi pápai döntés kapcsán, miszerint ebben a távoli világban minden rendnek jogában áll saját megszokott szertartásainak követése, és így az újonnan érkezettek egyre kevésbé tartották fon-

tosnak a helyi körülményekhez és szokásokhoz való alkalmazkodást, találkozott egy Caspar Herman nevű fiatal magyar pappal, aki kísértetiesen hasonlított régen látott barátjára, Winfried Seifertre. A csongrádi születésű

52 Caspar, vagy ahogyan ő mondta, Gáspár, másnap, vacsora közben elmesélte, hogy testvérével együtt, még gyermekként, miután a város földesurától, Zohai Mátyástól a kuruc felkelésben való részvétele miatt elvették az uradalmat, ami addig családjuk megélhetését is biztosította, Kassán élő nagybátyjuk, a kamarai tanácsos Mosdoczky Imre vette magához, és taníttatta őket a kassai jezsuiták kolostorában, illetve fivérért, Dávidot, saját kérésére, egy év múltával a néhány száz méterrel odébb lévő Kitzling téri evangélikusoknál. Testvére a legutóbbi értesülése szerint diplomáciai küldetésben áll, most talán éppen Németországban, ő maga pedig, miután egy Kassára hazatért öreg jezsuita paptól kiválóan megtanult kínaiul, előbb Makaóra, majd onnan Jincsangba került missziós munkára, és egy ideig még biztosan itt terjeszti az Úr igéit.

Hervé Jeancour négy nappal később Pekingbe utazott, hogy a Térképészeti Hivatal listájának ottani helyszíneit is megtekintse. Dolga végeztével, egy hónap múlva Csüancsou kikötőjében fölszállt a San Juan de Nepomuk nevű, La Rochelle-be tartó hajóra, amit az utazás tizenhetedik napján, nyílt vízben indiai muszlim kalózok támadtak meg és foglaltak el, akik az indulat legkisebb látható jele nélkül, szakmai közönnyel fejezték le a hajó kapitányát és kormányosát, valamint négy, találmra kiválasztott utasát, majd egyikük fejét elrettentésül a vitorlakampóra akasztva, a kivégzések maradékát beledobálták a vízbe. Négy állig felfegyverzett kalóz a legénység és a halálra dermedt utasok csoportját a hajó közepére terelte, a többiek pedig hozzáláttak a fedélzet és a rakodótér módszeres átvizsgálásához. Egy jó óra is eltelt ebben a rettenetes várakozásban, amikor az egyik kalóz hatalmas rikoltásokkal, frissen szerzett zsákmányát a magasban lobogtatva szaladt a kapitányukhoz. Hervé Jeancour döbbenetesen ismerte föl a kezükben a rajzmappáját. Magában elmondott egy imát, amit ezekre a nehéz esetekre tartogatott, és fölemelt kezekkel jelezte, hogy azok az ő munkái. Nagy nehezen megértette magát a dühödten gesztikuláló kalózokkal, akik egyfolytában az égre meg a rajzokra mutogattak, és vicsorogva rázták felé az ökleiket, majd kivett egy papírt és egy darab rajzszenet, és néhány vonallal, jobb ötlete nem lévén, lerajzolta a kalózok kapitányát. A lélegzetvételnyi döbbszent csöndet artikulátlan üvöltés váltotta föl, két kalóz kardot rántott, és a hajánál fogva a hajókorláthoz rángatták, annyira váratlanul, hogy félelemre sem maradt ideje. Kívülről látta magát és az egész jelenetet, akár egy szertefoszló, homályos álomban, és egyszerre megértette, hogy ideje immáron letelt, lecsapott feje mindjárt aláhullik a vízbe. Miközben leszorították, még átvillant az agyán, vajon a halála képei is ott sorakoznak-e majd a többi között, ám ebben a végtelen hosszúra

dermedt pillanatban a kapitány mindenkit túlordítva megálljt parancsolt, és miután a kezében lévő bottal alaposan eldöngötte a mappát előkerítő emberét, Hervé Jeancour-t az imént még a lefejezésére készülő két kalózzal bezáratta a kabinjába. A következő napokat egymagában töltötte. Hallotta a fedélzetről beszűrődő, időnként föltámadó heves vitákat, a két újabb lefejezést és a holttestek vízbe csobbanását, és este a részeg mulatozás fékevesztett zajait. A szokott időben, akárcsak ez idáig, kapott ételt és italt, de nem néztek rá, és nem szólt hozzá senki egy árva szót sem. Az ételét beadó kalóz minden alkalommal tett a késével a levegőben egy félreérhetetlen mozdulatot, anélkül, hogy csak egy pillantást is vetett volna feléje, ettől eltekintve azonban a haja szála sem görbült.

Sorsának további alakulásáról nincsen tudomásunk. Annyi bizonyos, hogy a Katonai Térképészeti Hivatal irat- és okmánytárában egy Jeancour-lista néven nyilvántartott, titkos dosszié a sorban megnevezett helyekről tökéletes pontosságú rajzokat, leírásokat és beszámolókat tartalmaz, azonban azok készítője az aláírások szerint nem Hervé Jeancour, hanem egy bizonyos W. G. Seifert.

Hét évvel később, 1703-ban, egy rideg, ködös november végi napon, amelyen elvesztek a fények az égen egymáson lassan elcsúszó barnászürke felhőrétegek alatt, és az út menti fák árnyai fekete maszatként lebegtek a hagymázás, fullasztó levegőben, Caspar Hermant a jezsuiták Schall von Bell és Matteo Ricci sírjainak főgondnoka, a Németországba hazatérő Nicholas Lischerong utódjaként Pekingbe helyezték.

A beköszöntő új évben, amit itt a majom éveként is ünnepeltek, Kangkszi császár, másképpen Kankxi, vagy K'ank-hsi, eredeti személynevéen Hsüah Yeh, templomi nevéen Shenk Tsu, posztumusz nevéen Jenh Ti, a mandzsu Chsing-dinasztia második uralkodója, aki időközben tudomást szerzett XI. Kelemen pápa rendeletéről, amelyben az egyházfő nem engedélyezte tovább az itteni megtérítetteknek a kínai rítusokon való megjelenést, kihirdette, csak akkor ad tartózkodási engedélyt a misszionáriusoknak, ha lehetővé teszik a kínai keresztények részvételét az állami szertartásokon. Az egymásnak feszülő, mindkét oldalról megkerülhetetlen elvek a missziós munka további nyilvános folytatásának végét jelentették. A császár kereszténnyé lett egyik ágyasa, Mui Lie-kei kérésére, valamint tudományos tekintélyüket és a császári házért tett érdemeiket elismerve a Keleti Palota Zöld Sárkány szárnyában továbbra is engedélyezte a jezsuiták tevékenységét, a császári kíséret nemes hivatalnokainak és a császári belső adminisztráció túlnyomó többségének heves ellenzése dacára, amit Kangkszi közönyösen vett tudomásul, emlékezve apja és taoista tanítója, Feng Zhang-ce szavaira, miszerint a császár hatalma végtelen, de az udvar időnként szereti

megmutatni az erejét. Két nappal később a rangidős belső hivatalnok a leg-  
szűkebb tizenkét tagú nemes kíséret jelenlétében tudatta a császárral, hogy  
Mui Lie-kei császári ágyas és egy jezsuita, Caspar Herman, a Zöld Sárkány  
szárny egyik szobájában, amit egyébiránt gyóntatásra használtak,  
54 kettesben maradtak, miután a főkertész, nem tudván a gyóntatásról,  
a négy szobaórt rövid időre kirendelte a Nektár Pagodába, így a  
Bíborszínű Tiltott Város törvényei értelmében a papra és az ágyasra azonnali  
halálbüntetés vár. A jelentést Kangkszi csöndes hümmögéssel fogadta, és  
miután alaposan végigmérte kísérete elégedett arcú, ám lesütött pillantású  
tagjait, visszavonult a Zhu-ge Liang, más néven Kong Ming hadvezérről el-  
nevezett teaházába, az ítélet átgondolására, ahol is elkortyolgatott néhány  
csésze *Sárkány Legnemesebb Gondolatai* teát, papírra vetette a történeteket  
és kérdéseit, majd meghagyta testőrsége kapitányának, hogy üzenetét jut-  
tassák a közeli Witang-hegy barlangjába elvonult remete, Feng Zhang-ce  
kezébe, és a levele hátoldalára írt választ lóhalálában hozzák vissza neki.  
A futár estére ért vissza a remete három sorával.

*Egy császárnak a Mennyei Harmónia érdekében néha föl kell áldoznia  
szeretteit, de a jó császár nem ragaszkodik földi dolgokhoz, mert amit az Ég  
alatt elveszít, abból az Égtől kap másikat.*

*A külföldi papok tudására és szövetségére szükség van.*

*Az áruló mosolya olyan, mint a mérgezett tű, amit gyorsan ki kell húzni,  
mielőtt a mérge átjárja és megbénítja a testet.*

Másnap délelőtt, 1704. augusztus 13-án Kangkszi császár ítéletet hir-  
detett. A főkertészt és a négy szobaórt, valamint Mui Lie-kei császári ágyast  
a Mennyei Birodalom Palotatörvényeinek megsértéséért azonnali fejezsztés-  
sel sújtották. A jezsuita papot, Caspar Hermant Makaóra száműzték, ahonnan  
harminc napon belül távoznia kell, a harmincegyedik Makaón töltött napon  
felnégyelés vár rá. Az ítélet kihirdetése után Kangkszi a teaházába vonult  
vissza. A Mennyei Birodalom harmóniája helyreállt, a császár békéje elszállt.

A császári irattár megmaradt dokumentumai szerint, amelyek évszá-  
zadokkal később átvészelték a kommunista csapatok fosztogatását és dúlá-  
sát, a császár tíz nappal később, augusztus 23-án délelőtt, teljes testőrsége  
kíséretében bevonult a Belső Palotába, ahova egy órával előtte, váratlanul  
odarendelte a nagytanács minden tagját, valamint tizenkét tagú nemes kí-  
séretét, akiket az őrség a többiektől mindjárt el is különített. A Palota két fő-  
bírája fölolvasta a megdöbönt hallgatóságnak a határozatot, miszerint  
vizsgálatuk eredményeképpen a tizenkét tagú nemes kíséret a kiötlője a főker-  
tész, a szobaőrök és Mui Lie-kei császári ágyas halálát okozó fondorlatos csel-  
szövésnek, amely célja valójában a császári udvar szembe fordítása volt a  
jezsuitákkal, így azonban a Mennyei Birodalom és a császár elleni összeeskü-  
véssé változott, amiért is a tizenkét tagú nemes kíséret egységesen fővesztésre

ítéltetett, és azt a kihirdetés után, heves tiltakozásuk ellenére, a Belső Palota udvarán végre is hajtották.

Aznap este a császár, miközben teaházában egy csésze *Mennyei Nyugalom Völgye* teát kortyolgatott, följegyezte az egyelőre ismeretlen utódjának szánt *Útmutató a Birodalom Szövevényének Fölfejtéséhez és a Megfontolt Kormányzáshoz* című politikai tanulmányába, hogy a tanácstól a vártnál sokkal könnyebben és kevesebb áldozattal sikerült megszabadulnia. 55

Az Ég alatti harmóniája helyreállt.

